

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΔΗΛΩΣΗ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΛΕΜΕΣΟΥ κ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Έπειδή παρατηρήθηκε σύγχυση στήν πληροφόρηση τῶν πιστῶν χριστιανῶν γιά τό ἐάν ύπέγραψα τελικά τό κείμενο τῆς Άγιας καί Μεγάλης Συνόδου σχετικά μέ τό θέμα: «Σχέσεις τῆς Όρθοδοξου Ἐκκλησίας πρός τόν λοιπόν χριστιανικόν κόσμον», ἐπιθυμῶ νά ἐνημερώσω τούς ἐνδιαφερόμενους ὅτι γιά λόγους συνειδήσεως, ἐπειδή διαφωνῶ μέ τό κείμενο αὐτό ὅπως τελικά διαμορφώθηκε, δέν τό ύπέγραψα.

Δίδω πρός δημοσίευση καί τή γραπτή γνώμη μου πού κατατέθηκε στήν Αγία καί Μεγάλη Σύνοδο γιά τό κείμενο αὐτό.

Αὐτά πρός ἀπλή ἐνημέρωση καί μέ πολύ σεβασμό καί ἐκτίμηση πρός ὅλους.

Ο Μητροπολίτης

† Παντελής Αθανάσιος

†Ο Λεμεσοῦ Αθανάσιος

ΤΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Γραπτή γνώμη τοῦ Μητροπολίτου Λεμεσοῦ κ.Αθανασίου
ἐκ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου

Πρός τὴν Αγίαν καὶ Μεγάλην Πανορθόδοξον Σύνοδον
τῆς ἀγιωτάτης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Παναγιώτατε, Μακαριώτατοι, ἄγιοι προκαθήμενοι, ἄγιοι ἀδελφοί,

¶

Στό κείμενο τῆς Ε' Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διάσκεψης πού ἔγινε στό Σαμπεζύ -Γενεύης στίς 10-17 Οκτωβρίου τοῦ 2015 καὶ πού τιτλοφορεῖται «Ἀπόφασις - Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρός τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον», ἔχω νά δηλώσω τά ἔξης:

Συμφωνώ ἀπόλυτα μέ τά πρῶτα τρία ἀρθρα τοῦ κειμένου. Στά ἀρθρα ὅμως 4 καὶ πιό κάτω ἔχω νά παρατηρήσω τά ἔξης: Η Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, προσευχομένη πάντοτε «ὑπέρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως», πιστεύω ὅτι ἐννοεῖ τήν ἐπιστροφήν καὶ ἐνωσιν μαζί της ὅλων αὐτῶν πού ἀπεκόπηκαν καὶ ἀπομακρύνθηκαν ἀπό αὐτήν, αἵρετικῶν καὶ σχισματικῶν, ἀφοῦ ἀπαρνηθοῦν τήν αἵρεση ἡ τό σχίσμα τους καὶ φύγουν ἀπό αὐτά καὶ μέ μετάνοια καὶ μέ τήν προβλεπόμενη ἀπό τούς ιερούς κανόνες διαδικασία ἐνσωματωθοῦν καὶ ἐνταχθοῦν - ἐνωθοῦν - μέ τήν Ὁρθόδοξην Ἐκκλησία.

Η Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ οὐδέποτε ἀπώλεσε τήν «ἐνότητά τῆς πίστεως καὶ τήν κοινωνία τοῦ Αγίου Πνεύματος» καὶ δέν δέχεται τή θεωρία τῆς ἀποκατάστασης τῆς ἐνότητας τῶν «εἰς Χριστόν πιστευόντων», γιατί πιστεύει ὅτι ἡ ἐνότητα τῶν εἰς Χριστόν πιστευόντων ὑπάρχει ἥδη στήν ἐνότητα ὅλων τῶν βαπτισμένων τέκνων της μεταξύ τους καὶ μετά τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ ὁρθῇ πίστει της,

ΤΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

πού δέν ύπάρχει στούς αίρετικούς ή σχισματικούς καί γι' αύτό εύχεται γι' αύτούς τήν ἐν μετανοίᾳ ἐπιστροφήν τους στήν Όρθοδοξία.

Πιστεύω ὅτι αύτό πού ἀναφέρεται στό ἄρθρο 5 γιά «τήν ἀπολεσθεῖσαν ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν» εἶναι λάθος, γιατί η Ἐκκλησία ως λαός τοῦ Θεοῦ ἐνωμένος μεταξύ του καί μέ τήν κεφαλή τῆς Ἐκκλησίας πού εἶναι ὁ Χριστός δέν ἔχασε ποτέ τήν ἐνότητά του αὐτήν καί δέν ἔχει ἀρα ἀνάγκη νά τήν ἐπανεύρῃ ή κάν νά τήν ἀναζητήσῃ, γιατί πάντοτε ύπῆρχε καί ύπάρχη καί θά ύπάρχη εφ' ὅσον ή Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ οὐδέποτε ἐπαυσε ἡ θά παύση νά ύπάρχῃ. Ἐκεῖνο πού συνέβη εἶναι ὅτι ὅμαδες ἡ λαοί ἡ μεμονωμένα ἀτομα ἔφυγαν ἀπό τό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας καί η Ἐκκλησία εύχεται καί πρέπει νά προσπαθῇ ιεραποστολικά νά ἐπιστρέψουν αὐτοί δλοι ἐν μετανοίᾳ διά τῆς κανονικῆς ὁδοῦ στήν Όρθοδοξη Ἐκκλησία. Δέν ύπάρχουν δηλαδή ἄλλες Ἐκκλησίες ἀλλά μόνον αἰρέσεις καί σχίσματα, ἐάν θέλωμε νά ἀκριβολογοῦμεν στούς όρισμούς μας. Η διατύπωση «πρός ἀποκατάστασιν τῆς χριστιανικῆς ἐνότητας» εἶναι λάθος γιατί η ἐνότητα τῶν χριστιανῶν -μελῶν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ - δέν ἔχει διασπασθῆ ποτέ, ἐφ' ὅσον αὐτοί μένουν ἐνωμένοι μετά τῆς Ἐκκλησίας. Χωρισμός ἀπό τήν Ἐκκλησία καί φυγή ἐκ τῆς Ἐκκλησίας ἔγινε δυστυχῶς, πολλές φορές ἀπό τίς αἰρέσεις καί τά σχίσματα, ἀλλά ποτέ ἀπώλεια ἐσωτερική τῆς ἐνότητας τῆς Ἐκκλησίας.

Διερωτῶμαι γιατί στό κείμενο γίνεται πολλαπλή ἀναφορά σέ «Ἐκκλησίες» καί «Ομολογίες»; Ποιά ή διαφορά τους καί ποιό στοιχεῖο τίς χαρακτηρίζει, ὥστε ἄλλες νά ὀνομάζονται Ἐκκλησίες καί ἄλλες Ομολογίες; Ποιά εἶναι Ἐκκλησία καί ποιά ή αἰρετική καί ποία ή σχισματική ὅμαδα ἡ ὁμολογία; Εμεῖς ὁμολογοῦμεν μία Ἐκκλησία καί δλα τά ἄλλα αἰρέσεις καί σχίσματα.

Θεωρῶ ὅτι θεολογικά καί δογματικά καί νομοκανονικά ή ἀπόδοση τοῦ τίτλου «Ἐκκλησία» σέ αἰρετικές ή σχισματικές κοινότητες εἶναι παντελῶς λανθασμένη, γιατί μία εἶναι ή Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ὅπως ἀναφέρεται καί στό ἄρθρο 1, καί δέν μπορεῖ νά ὀνομασθῆ ἀπό ἐμᾶς μία αἰρετική ή σχισματική κοινότητα ἡ ὅμαδα ως Ἐκκλησία, ἐκτός τῆς Όρθοδοξης Ἐκκλησίας.

Δέν ἀναφέρεται καθόλου στό κείμενο αύτό ὅτι ή μόνη ὁδός πού ὁδηγεῖ στήν ἐνωση μέ τήν Ἐκκλησία εἶναι μόνον ή ἐπιστροφή τῶν αἰρετικῶν καί σχισματικῶν ἐν

ΤΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΛΕΜΕΣΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

μετανοίᾳ εἰς τήν Μίαν, Άγιαν, Καθολικήν καί Ἀποστολικήν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, πού σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 1 εἶναι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας.

Ἡ ἀναφορά στήν «κατανόηση τῆς παράδοσης τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας» δίνει τήν ἐντύπωση ὅτι ύπάρχει διαφορά ὄντολογική στήν ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ τῶν ἀγίων ἐπτά Οἰκουμενικῶν Συνόδων καί στήν γνήσια συνέχεια αὐτῆς μέχρι σήμερα, πού εἶναι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας. Πιστεύουμε ὅτι καμιά ἀπολύτως διαφορά δέν ύπάρχει μεταξύ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου αἰώνα καί τῆς Ἐκκλησίας τοῦ πρώτου αἰώνα, γιατί ἔνα ἀπό τά γνωρίσματα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι καί τό γεγονός πού ὁμολογοῦμε στό σύμβολο τῆς πίστεως ὅτι αὐτή εἶναι Ἀποστολική.

Στό ἄρθρο 12 ἀναφέρεται ὅτι κοινός σκοπός τῶν θεολογικῶν διαλόγων εἶναι «ἡ τελική ἀποκατάστασις τῆς ἐν τῇ ὁρθῇ πίστει καί τῇ ἀγάπῃ ἐνότητος». Δίδεται ἡ ἐντύπωση ὅτι κι ἐμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι ψάχνουμε τήν ἀποκατάστασή μας στήν ὁρθή πίστη καί στήν ἐνότητα τῆς ἀγάπης, ὡσάν νά ἀπωλέσαμεν τήν ὁρθή πίστη καί τήν ψάχνουμε νά τήν βροῦμε διά τῶν θεολογικῶν διαλόγων μετά τῶν ἑτεροδόξων. Θεωρῶ ὅτι αὐτή ἡ θεωρία εἶναι θεολογικά ἀπαράδεκτη ἀπό ὅλους μας.

Ἡ ἀναφορά τοῦ κειμένου στό «Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν» μοῦ δίνει τήν εὐκαιρία νά διατυπώσω τήν ἔνστασή μου ἀπέναντι σέ κατά καιρούς διάφορα συγκριτιστικά ἀντικανονικά γεγονότα πού ἔγιναν σ' αὐτό ἀλλά καί σ' αὐτήν ταύτην τήν ὄνομασίαν του, ἀφοῦ σ' αὐτό ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία θεωρεῖται ως «μία ἐκ τῶν Ἐκκλησιῶν» ἡ κλάδος τῆς μίας Ἐκκλησίας πού ψάχνει καί ἀγωνίζεται γιά τήν πραγμάτωσή της στό παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν. Άλλα γιά μᾶς μία καί μοναδική εἶναι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ πού ὁμολογοῦμε στό Σύμβολο τῆς Πίστεως καί ὅχι πολλές.

Ἡ ἀποφη ὅτι ἡ διατήρηση τῆς γνησίας ὁρθοδόξου πίστεως διασφαλίζεται μόνο διά τοῦ συνοδικοῦ συστήματος ως τοῦ μόνου «ἀρμοδίου καί ἐσχάτου κριτοῦ τῶν θεμάτων τῆς πίστεως» ἔχει δόση ύπερβολῆς καί ἐκφεύγει τῆς ἀληθείας, καθότι στήν ἐκκλησιαστική ἴστορία πολλές σύνοδοι ἐδίδαξαν καί ἐνομοθέτησαν λανθασμένα καί αἰρετικά δόγματα καί ὁ πιστός λαός τίς ἀπέρριψε καί διεφύλαξε τήν ὁρθόδοξη πίστη καί ἡ Ὁρθόδοξη Ὄμολογία ἐθριάμβευσε. Οὔτε σύνοδος ἄνευ τοῦ πιστοῦ λαοῦ, τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, οὔτε λαός ἄνευ συνόδου

ΤΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΛΕΜΕΣΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Ἐπισκόπων μποροῦν νά θεωρήσουν ἔαυτούς σῶμα Χριστοῦ καί Ἐκκλησίαν Χριστοῦ καί νά ἐκφράσουν σωστά τό βίωμα καί τό δόγμα τῆς Ἐκκλησίας.

Κατανοῶ, Μακαριώτατε καί ἄγιοι Συνοδικοί ἀδελφοί, ὅτι δέν μποροῦν σέ σύγχρονα ἐκκλησιαστικά κείμενα αὐτοῦ τοῦ εἰδους νά διατυπώνονται σκληρές ἢ προσβλητικές ἐκφράσεις, οὕτε καί κανένας νομίζω θέλει αὐτοῦ τοῦ τύπου τίς ἐκφράσεις. Η ἀλήθεια ὅμως πρέπει νά ἐκφράζεται μέ ἀκρίβεια καί σαφήνεια, πάντοτε, βέβαια, μέ ποιμαντική διάκριση καί ἀγάπη πραγματική πρός ὅλους. Ἐχουμε χρέος καί πρός τούς ἀδελφούς μας πού βρίσκονται σέ αἰρέσεις ἢ σχίσματα νά εἴμαστε ἀπόλυτα εἰλικρινεῖς μαζί τους καί μέ ἀγάπη καί πόνο νά προσευχώμαστε καί νά κάνωμε τά πάντα γιά τήν ἐπιστροφή τους στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Ταπεινά θεωρῶ ὅτι τέτοιας σπουδαιότητας καί τέτοιου κύρους κείμενα τῆς Αγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρέπει νά εἶναι πολύ προσεκτικά καί διατυπωμένα μέ πᾶσαν ἀκρίβειαν θεολογικήν καί νομοκανονικήν, ὥστε νά μήν ἀπορρέουν ἀπό αὐτά ἀσάφειες ἢ ἀδόκιμοι θεολογικά ὅροι καί διατυπώσεις λανθασμένες, πού μποροῦν νά ὁδηγήσουν σέ παρερμηνεῖς καί ἀλλοιώσεις τοῦ ὁρθοῦ φρονήματος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐξάλλου μία Σύνοδος γιά νά εἶναι ἔγκυρη καί κανονική πρέπει νά μήν ἀφίσταται καθόλου ἀπό τό πνεῦμα καί τήν διδασκαλίαν τῶν πρό αὐτῆς ἀγίων Συνόδων, τῆς διδασκαλίας τῶν ἀγίων Πατέρων καί τῶν ἀγίων Γραφῶν καί νά μήν ἔχει καμιά σκιά στή διατύπωση ἐπακριβῶς τῆς ὁρθής πίστεως.

Πότε οἱ ἄγιοι Πατέρες μας καί πότε καί ποῦ στά κείμενα τῶν Ἱερῶν κανόνων καί τῶν ὅρων τῶν Οἰκουμενικῶν ἢ Τοπικῶν Ιερῶν Συνόδων ἀπεκλήθησαν οἱ αἵρετικές ἢ οἱ σχισματικές ὅμάδες ὡς ἐκκλησίες; Ἐάν εἶναι ἐκκλησίες οἱ αἵρεσεις τότε ποῦ εἶναι ἡ μοναδική καί Μία Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καί τῶν ἀγίων Ἀποστόλων;

Ταπεινά διατυπώνω τή διαφωνία μου καί στό γεγονός ὅτι καταργεῖται ἡ πρακτική ὅλων τῶν μέχρι τοῦδε Ιερῶν Συνόδων, τοπικῶν καί οἰκουμενικῶν, ὅπου κάθε ἐπίσκοπος ἔχει καί τή δική του ψῆφο καί οὐδέποτε αὐτό, τό σχῆμα, μία Ἐκκλησία μία ψῆφος, πού καθιστά τά μέλη τῆς Αγίας καί Μεγάλης Συνόδου, πλήν

ΤΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

τῶν προκαθημένων, διακοσμητικά στοιχεῖα, ἀφαιρεθέντος ἀπ' αὐτῶν τοῦ δικαιώματος τῆς ψήφου.

Ἐχω καὶ μερικές ἄλλες διαφωνίες καὶ ἐνστάσεις σέ ἄλλα σημεῖα τῶν κειμένων, ἄλλα δέν θέλω νά σᾶς κουράσω περισσότερο γι' αὐτό, περιορίζομαι στά θέματα πού θεωρῶ μεγαλύτερης σημασίας καὶ πού ταπεινά διατυπώνω τή διαφωνία μου, τήν ἀποψη καὶ πίστιν μου.

Δέν θέλω μέ αὐτά πού ἔγραψα νά λυπήσω κανένα καὶ δέν θέλω νά θεωρηθῶ ὅτι διδάσκω ἡ κρίνω τούς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς μου καὶ πατέρες μου. Άπλως αἰσθάνομαι τήν ἀνάγκη νά ἐκφράσω αὐτά πού ἡ συνείδησή μου μοῦ ἐπιβάλλει.

Παρακαλῶ νά καταχωρηθοῦν οἱ ἀπόψεις μου στά πρακτικά τῆς Αγίας καὶ Μεγάλης Πανορθοδόξου Συνόδου.

Ζητώντας τίς ἄγιες προσευχές σας, διατελῶ

Ἐλάχιστος ἐν Χριστῷ ἀδελφός

Τὸ Λιτεῖον Ἀθανάσιον

Ο Λεμεσοῦ Αθανάσιος

Ιούνιος 2016.